Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2025–2026

33 529 Gaswinning

35 561 Parlementaire enquête aardgaswinning in Groningen

Nr. 1379

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 juni 2026

Middels deze Kamerbrief informeer ik u over een aantal relevante onderzoeken en ontwikkelingen met betrekking tot het Nationaal Programma Groningen, de Economische Agenda en de Sociale Agenda van Nij Begun.

Nationaal Programma Groningen

Het Nationaal Programma Groningen (NPG) bevindt zich in 2026 in de tweede helft van de programmaperiode. Sinds 2019 zijn honderden projecten gestart om de brede welvaart, leefbaarheid en economie in Groningen te versterken. Veel projecten zijn inmiddels in uitvoering of realisatie, terwijl een deel van de middelen nog moet worden ingezet en de effecten zich de komende jaren verder ontwikkelen.

Het programma verschuift daarmee van opstart en investeringen naar uitvoering, samenhang en structurele doorwerking. Tegelijkertijd wordt, in lijn met de kabinetsreactie op Nij Begun, samen met de regio gewerkt aan de Economische- en Sociale Agenda van Nij Begun en wordt de verbinding daarmee verder versterkt. Deze agenda's vormen de opvolgende langjarige structuur voor investeringen in brede welvaart in Groningen en Noord-Drenthe, waardoor meer continuïteit ontstaat in de inzet op economie, onderwijs, leefbaarheid, gezondheid en sociale ontwikkeling. Tegen deze achtergrond bied ik uw Kamer hierbij de Monitor 2025, de Imagomonitor 2025 en de tussenevaluatie 2026 van het NPG aan.

Monitor 2025 – brede welvaart en Imagomonitor 2025

De Monitor 2025 laat zien dat Groningen zich sinds de start van het NPG positief ontwikkelt. De economie groeit, de arbeidsparticipatie neemt toe en ook op het gebied van duurzaamheid, natuur en onderwijs zijn

kst-33529-1379
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2026

positieve ontwikkelingen zichtbaar. Tegelijkertijd blijft de brede welvaart in delen van de regio, met name in Eemsdelta en Oldambt, achter bij het landelijk gemiddelde en ervaren inwoners nog knelpunten rond gezondheid, leefbaarheid en sociale samenhang. De monitor is daarbij grotendeels gebaseerd op gegevens tot en met 2024, een periode waarin een aanzienlijk deel van de projecten nog in uitvoering was en structurele effecten zich nog beperkt konden manifesteren.

Ook de Imagomonitor 2025 laat een voorzichtig positiever beeld van de regio zien, hoewel de impact van de gaswinningsproblematiek zichtbaar blijft. Positieve associaties zoals ruimte, groen, studeren en authenticiteit winnen terrein en bezoekers en bedrijven van buiten de regio beoordelen Groningen duidelijk positiever. Dit sluit aan bij het beeld uit de Staat van Groningen en Noord-Drenthe.

De monitoren geven een eerste beeld van de ontwikkeling van de regio, maar structurele effecten vragen tijd. Hoewel er positieve ontwikkelingen zichtbaar zijn, is van een daadwerkelijke inhaalslag nog geen sprake. Dat onderstreept dat blijvende inzet nodig is. De uitkomsten bevestigen het belang van langdurige investeringen in brede welvaart, waarvoor de Economische en Sociale Agenda van Nij Begun de komende decennia het vervolg vormen.

Tussenevaluatie Nationaal Programma Groningen 2026

De tussenevaluatie van het NPG laat zien dat het programma veel in beweging heeft gezet in de regio. Het NPG heeft bijgedragen aan sterke projecten, samenwerking tussen overheden en maatschappelijke organisaties en het mogelijk maken van initiatieven die anders moeilijk van de grond waren gekomen. Ook heeft het programma aanvullende investeringen aangetrokken. Tegelijkertijd concludeert de evaluatie dat de structurele impact op programmaniveau nog achterblijft bij de ambities. Hoewel de brede welvaart zich positief ontwikkelt, is nog geen sprake van een duidelijke inhaalslag ten opzichte van vergelijkbare regio's.

De evaluatie adviseert sterker te sturen op samenhang, investeringsstrategie, uitvoeringskracht en het programmatisch lerend vermogen. Het kabinet en de regionale partners herkennen zich in belangrijke mate in deze bevindingen. De evaluatie bevestigt dat het NPG veel waardevolle initiatieven en regionale samenwerking in gang heeft gezet, maar ook dat verdere programmatische versterking nodig is om de gewenste structurele impact te realiseren.
De aanbevelingen uit de evaluatie worden daarom niet alleen betrokken bij de verdere uitvoering van het NPG en de inzet van resterende middelen, maar worden ook actief meegenomen in de inrichting van de uitvoeringsstructuur van de Economische- en Sociale Agenda van Nij Begun. Juist de samenwerking tussen Rijk, regio, maatschappelijke organisaties, ondernemers en kennisinstellingen is daarbij essentieel om de samenhang, uitvoeringskracht en structurele doorwerking van investeringen in Groningen en Noord-Drenthe verder te versterken.

Tegelijkertijd benadrukken kabinet en regio dat het versterken van brede welvaart vraagt om een langdurige gezamenlijke inspanning. Structurele verschillen in kansen, leefbaarheid en economische ontwikkeling verdwijnen niet binnen enkele jaren, maar vragen om langdurige investeringen, bestuurlijke samenwerking en een sterke uitvoeringspraktijk. Juist daarom is het van belang om voort te bouwen op wat met het NPG in gang is gezet en de verbinding te versterken tussen projecten, programma's en de bredere regionale agenda's. Alleen door gezamenlijk op te trekken kunnen Rijk, regio en maatschappelijke partners de

gewenste structurele verbetering voor inwoners en ondernemers realiseren.

Verlenging einde looptijd NPG

Voorts informeer ik uw Kamer over de voorgenomen verlenging van de looptijd van het NPG tot eind 2033. De verlenging heeft in de eerste plaats een inhoudelijke functie. Zij biedt ruimte om de resultaten en lessen van het programma te monitoren, evalueren en duurzaam te borgen. Tevens is voorzien dat een deel van de projecten wordt afgerond en een deel inhoudelijk en programmatisch opgaat in de Economische en Sociale Agenda van Nij Begun. Daarmee wordt een zorgvuldige overgang geborgd en wordt de doorlopende inzet op brede welvaart in Groningen en Noord-Drenthe versterkt. Daarnaast sluit de huidige einddatum van de bestuursovereenkomst (10 maart 2029) niet goed aan bij de SPUK-systematiek, waarin middelen tot en met 2032 kunnen worden besteed en de financiële eindverantwoording in 2033 plaatsvindt. Met de verlenging wordt geborgd dat middelen tijdig en rechtmatig kunnen worden ingezet en dat monitoring, verslaglegging en eindverantwoording zorgvuldig kunnen worden afgerond, terwijl het programmabureau gedurende de afrondingsfase de noodzakelijke ondersteuning kan blijven bieden.

Economische Agenda voor Groningen en Noord-Drenthe

De Economische Agenda is in 2025 vastgesteld door regionale overheden en de ministerraad en vormt een generatielang investeringskader van € 100 miljoen per jaar. Sinds de vaststelling wordt gewerkt aan de uitvoeringsstructuur en verdere uitwerking van de agenda. In de Economische Agenda is gekozen voor een getrapte bestuurs- en uitvoeringsstructuur met een openbaar lichaam in de vorm van een Gemeenschappelijke Regeling (GR) waarin de regionale overheden zijn vertegenwoordigd en een triple-helix stichting waarin overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen samenwerken.[1] Dit is op basis van een advies van Berenschot. Door deze getrapte vorm wordt geborgd dat er over de besteding van de middelen publiek verantwoording afgelegd wordt, terwijl concrete interventies worden voorbereid door experts uit het veld. Hierdoor ontstaat één plek waar de samenwerking wordt georganiseerd en wordt de ontwikkel- en executiekracht van de regio vergroot.

In het bestuur van de GR zitten 16 medeoverheden: 1 provincie, 13 gemeenten en 2 waterschappen. De provincie Drenthe en de Rijksoverheid zijn agenda lid. In deze structuur spelen gemeenteraden en provinciale staten een structurele rol. Zo leggen de leden van het algemeen bestuur verantwoording af aan hun colleges en volksvertegenwoordigingen, zowel gevraagd als ongevraagd. Ook kunnen volksvertegenwoordigingen zienswijzen indienen, zowel op de inhoud (agenda en uitwerkingen daarvan) als op de structuur (de ontwerpregeling van de GR en het ontwerpbesluit van de stichting). Ook konden zij toestemming geven of onthouden aan de definitieve GR. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de motie Bamenga (D66) over het onderzoeken van effectieve en structurele zeggenschap van raden en staten binnen de uitvoering van de economische agenda.[2]

Alle medeoverheden hebben ingestemd met de oprichting van de GR. Zij hebben tevens in april het principebesluit gekomen om de GR zo aan te passen dat er één GR ontstaat voor de EAG en SAG. Het constituerend

[1] Kamerstukken II 2024/25, 35 561, nr. 71, bijlage Economische Agenda, nr. 2025D27843.
[2] Kamerstukken II 2024/25, 33 529, nr. 1314.

beraad vindt op 30 juni 2026 plaats. Een historisch moment waarop het Rijk en de medeoverheden laten zien met elkaar te willen werken aan het verhogen van de brede welvaart voor iedereen in Groningen en Noord-Drenthe. De oprichting van de stichting wordt later dit jaar verwacht.

Verlenging opdracht kwartiermaker Economische Agenda

Verder deel ik u graag mede dat de opdracht van de heer Jakob Klompien, kwartiermaker Economische Agenda, tot en met 31 december 2026 is verlengd. De kwartiermaker heeft het afgelopen jaar laten zien tot een goed proces met draagvlak in de regio te kunnen komen. Dit is cruciaal voor de uitvoering en het slagen van de Economische Agenda. Hiermee borgen we een goede overgang naar de nieuwe uitvoeringsstructuur.

Benoeming nieuwe directeur Sociale Agenda

Tot slot informeer ik u over twee samenhangende ontwikkelingen binnen de Sociale Agenda. De heer Henk Nijboer is benoemd tot regeringscommissaris voor de hersteloperatie Groningen en Noord-Drenthe. In deze rol is hij verantwoordelijk voor de voortgang en samenhang van de herstel- en versterkingsopgave en mede verantwoordelijk voor de uitvoering van de economische en sociale agenda van Nij Begun. Als gevolg van deze benoeming is de heer Oleg Boneschansker benoemd tot directeur van de Sociale Agenda. Boneschansker zal de agenda verder tot uitvoer brengen en de weg naar een structurele uitvoeringsorganisatie voorbereiden. Hiermee is een soepele overgang van de ontwikkeling van en samenhang tussen de zestien maatregelen van de Sociale Agenda geborgd. Boneschansker vervult de functie tot de structurele uitvoeringsorganisatie staat.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
P.E. Heerma